

nota

TER ONDERTEKENING

Aan: SOCW

Onderwijspersoneel en
Primair Onderwijs

Van

Persoonsgegevens

Datum

8 december 2025

Referentie

58642290

Bijlagen

Brieven voor de EK en TK,
onderzoeksrapport en
samenvatting in Engels en
Oekraïens

Evaluatie Wet tijdelijke onderwijsvoorzieningen bij massale toestroom van ontheemden

Aanleiding

In de Wet tijdelijke onderwijsvoorzieningen bij massale toestroom van ontheemden (hierna: de wet) is op verzoek van de Raad van State en de Tweede Kamer een bepaling opgenomen om binnen één jaar na het vervallen van deze wet een verslag van de evaluatie naar de doeltreffendheid van de wet en de werking ervan in de praktijk naar de Staten-Generaal te sturen.

De wet is vervallen op 1 augustus 2024. SEO Economisch Onderzoek, Sardes en CAOP hebben in opdracht van directie OPO meerjarig onderzoek uitgevoerd naar de tijdelijke onderwijsvoorzieningen (tov) voor Oekraïense leerlingen. In 2023 en 2024 zijn twee eerdere rapporten opgeleverd en gedeeld met de Tweede Kamer, met daarbij de toezegging om een nadere, meer uitgebreide beleidsreactie te geven als onderdeel van de wettelijke evaluatie. Het derde en tevens eindrapport is enkele maanden vertraagd, maar inmiddels opgeleverd. Daarmee kunt u de wettelijke evaluatie van de wet naar de Staten-Generaal sturen. In deze evaluatie zijn, naast het meerjarig onderzoek, ook onderzoek van de Inspectie van het Onderwijs en data van DUO meegenomen.

Geadviseerd besluit

- Bent u akkoord met de Kamerbrieven over de evaluatie?
- Bent u akkoord met openbaarmaking van het eindrapport, inclusief de Engelse en Oekraïense samenvatting?
- Bent u ermee akkoord om in de brief aan de *Tweede* Kamer ook de eerder met u afgestemde reactie op het rapport onderwijs aan uitgeprocedeerde kinderen op te nemen?

Indien u akkoord gaat, worden de brieven na ondertekening verzonden naar de Eerste en Tweede Kamer en wordt het onderzoeksrapport openbaar gemaakt op Rijksoverheid.nl.

Kernpunten

- Tussen 14 juli 2022 en 1 augustus 2024 was de Wet tijdelijke onderwijsvoorzieningen bij massale toestroom van ontheemden van kracht. In deze wet werd de tov geïntroduceerd, een voorziening die schoolbesturen ondersteunde om snel het primair en voortgezet onderwijs voor Oekraïense kinderen uit te kunnen breiden.
- In de wet is een evaluatiebepaling opgenomen. Ter uitvoering daarvan is een meerjarige onderzoeksopdracht gegund aan SEO, Sardes en CAOP in samenwerking met prof. dr. Huisman en Pharos. Zij hebben in totaal drie

rapporten opgeleverd. Daarnaast heeft ook de Inspectie van het Onderwijs in 2023 onderzoek gedaan naar de werkwijze bij ruim 50 tov.

- De algemene conclusie is dat de wet heeft voorzien in een betere en snellere toegang voor Oekraïense kinderen tot het onderwijs.
- Daar worden kanttekeningen bij geplaatst dat het snel opschalen van het onderwijs gepaard ging met concessies aan de kwaliteit, dat de wet een zekere dualiteit in doelstellingen kende en de werking vooral zag op de toeleiding naar het onderwijs, maar minder voorsorteerde op toekomstige consequenties voor de doorlopende leerlijnen van kinderen.
- Vanuit de landelijke onderwijsorganisaties, VNG, Ingrado en Inspectie is er veel herkenning bij de onderzoeksresultaten.
- U schetst in de brief een eerste reactie op de aanbevelingen. Een aantal daarvan zullen worden betrokken bij het toegezegde beleidstraject om het onderwijs aan nieuwkomers juridisch vorm te geven.
- Verder zendt u aan de *Tweede Kamer* ook uw reactie, in afstemming met de minister van Asiel en Migratie, op het rapport over onderwijs aan uitgeprocedeerde kinderen. Deze passage is als onderdeel van de recente Verzamelbrief al met u afgestemd.

Toelichting

Op 1 augustus 2024 is de mogelijkheid om een tov in te richten in po of vo komen te vervallen. Deze evaluatie biedt een terugblik op een bijzonder instrument in even bijzondere tijden. De uitkomsten van de evaluatie worden onder meer benut bij de vormgeving van het wetsvoorstel onderwijs aan nieuwkomers.

De wet in vogelvlucht

Eind februari 2022 viel Rusland Oekraïne binnen, op 5 juli 2022 stemde de Eerste Kamer in met het wetsvoorstel. Vervolgens zijn in de looptijd nog enkele regelingen uitgebracht om nadere uitwerking te geven aan de inrichting van de tov, de registratie van tov en leerlingen, en vervolgens de uitfasering.

Verplichtingen tov:

1. Inrichtingsplan

Een bestuur dat een tov wilde starten, diende in een inrichtingsplan onder andere vast te leggen hoe de tov er uit ziet, hoe het onderwijs vorm krijgt en hoe de doorstroom van leerlingen naar vervolgonderwijs werd geregeld. Het plan verving het schoolplan en de schoolgids.

2. Doorstroomperspectief

Voor elke Oekraïense leerling in een tov stelde de school in overleg met ouders en leerling een zogenaamd doorstroomperspectief op. In dat perspectief werd beschreven op welke wijze de overstap naar vervolgonderwijs zo snel mogelijk, en uiterlijk binnen twee jaar, werd gemaakt.

3. Afwijkingen reguliere kader

Om schoolbesturen in tijden van krapte ruimte te bieden om het onderwijs snel op te kunnen opschalen, werd het mogelijk om af te wijken van een aantal wettelijke deugdelijkheidsvereisten. Kern van de aanpak was een mogelijke indeling van de

onderwijstijd in drie blokken (het 1/3-1/3-1/3-principe). Een schoolbestuur kon zelf het programma bepalen. Daarbij werden de volgende kaders gegeven:

Datum
8 december 2025

- In een tov werd 1/3 deel van de onderwijstijd les gegeven in de Nederlandse taal en cultuur;
- Er werd tenminste 1/3 deel van de onderwijs besteed aan inhoudelijk vakonderwijs, waaronder tenminste actief burgerschap en sociale cohesie, rekenen/wiskunde en zintuigelijke/lichamelijke opvoeding.
- Ten hoogste 1/3 deel kon worden besteed aan andere onderwijsgerichte activiteiten, bijvoorbeeld gericht op sociaal-emotioneel welbevinden van de Oekraïense kinderen.

Het bestuur mocht een deel van het programma aanbieden in het Oekraïens, onderdelen uit het Oekraïense curriculum benutten en/of tijdelijk of gedeeltelijk afstandsonderwijs (binnen Nederland of vanuit Oekraïne) laten verzorgen. Het was niet mogelijk om minder uren onderwijstijd te geven.

4. Bevoegdheid personeel

Primair onderwijs: als een schoolbestuur er niet in slaagde om een vacature te vervullen, was het mogelijk om pabo-studenten, vo-leraren of onderwijsondersteunend personeel voor de klas te laten staan. Dit gold niet voor het vak Nederlands en de hierboven genoemde zaakvakken. Leraren met een Oekraïense lesbevoegdheid konden bij DUO een tijdelijke erkenning aanvragen om les te geven in een tov.

Voortgezet onderwijs: het schoolbestuur kon tijdelijk (zo kort mogelijk, maar uiterlijk twee jaar) een (Oekraïense) leraar zonder Nederlandse bevoegdheid aanstellen. Binnen deze periode diende dan wel toegewerkt te worden naar het alsnog behalen van een vo of vho-bevoegdheid.

Afstandsonderwijs

Afstandsonderwijs werd in een tov toegestaan, zowel in po als vo. Het kon daarbij gaan om onderwijs dat een andere school in Nederland of leraar digitaal verzorgde, maar ook om het op afstand volgen van onderwijs uit Oekraïne. Aan dat laatste werden nadere voorschriften verbonden: het bestuur bleef verantwoordelijk voor de kwaliteit en het mocht uitsluitend plaatsvinden onder toezicht van bekwaam personeel en niet langer dan noodzakelijk.

Alle tov zijn inmiddels uitgefaseerd en de wet is komen te vervallen.